'Tragedie' verwart en intrigeert

Tragedie, door Toneelgroep Amsterdam. Regie: Gerardjan Rijnders. Gezien: 18/3, Compagnietheater, Amsterdam. Daar nog te zien t/m 14 april

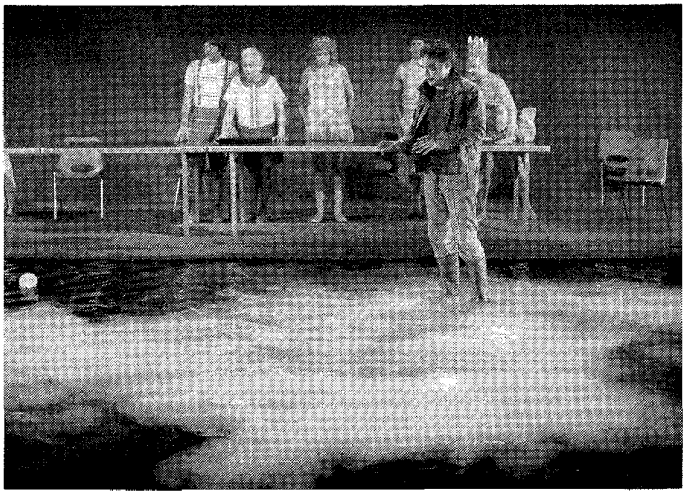

'Tragedie', met v.l.n.r. Roeland Fernhout, Kitty Courbois, Renée Fokker, Fedja van Huêt, Jacob Derwig en Fred Goessens. FOTO JAN VERSWEYVELD

Het eindigt in chaos. Een slagveld van afval, water, luchtbellen en verloren zielen. Met 'Tragedie' bewijst Gerardjan Rijnders wederom een van de beste regisseurs in ons land te zijn. In 'Tragedie' speelt hij een bizar, maar buitengewoon intrigerend spel tussen waan en werkelijkheid, klassiek toneel en poppenkast.

Want daar lijkt het in eerste instantie het meest op: een vrolijke poppenkast. Jacob Derwig in een felblauw kleuterjasje, Kitty Courbois in een persiflage op een kinderjurkje, Fred Goessens als halfnaakte koning. En dan nog Renee Fokker in haar glimmend gele regenjasje en Roeland Fernhout als vroegwijze kleuter met een teddybeer.

Samen vormen zij het koor, dat net als in een klassieke tragedie tot taak heeft de hoofdpersonen te becommentariëren en de gebeurtenissen daarmee in banen te leiden. Als koor ben je veilig, omdat je onderdeel bent van de anonieme massa. Telkens als een 'hoofdpersoon' (in dit verhaal niet meer dan bijfiguren) over het toneel rent, verheft het koor zijn stem en debiteert zingend dooddoeners als 'het gaat waar het altijd om gaat' en 'wij leven door niet te leven'. Daartussendoor doet het koor weinig anders dan de tijd doden, met prietpraat. Dat de hoofdpersonen in doodsnood verkeren, om hulp smeken, het raakt het koor niet. Maar geleidelijk maakt ieder van hen zich door zijn eigen verhalen los van de rest van het koor, ontstaan individuen met eigen angsten, meningen. Als collectief besluiten zij niet meer mee te doen, maar daarmee veroordelen zij zichzelf tevens om geen collectief meer te zijn.

Vaag? Ja, dat zeker. 'Tragedie' moet je niet proberen te begrijpen met je hoofd, maar met je gevoel. Of gewoon helemaal niet begrijpen, maar alleen maar op je zintuigen in laten werken. Zoals het openingsbeeld. Een lange tafel met vijf dwaze, kleurige mensjes en dat alles volmaakt weerspiegeld in een watervlakte aan hun voeten. Boven hun hoofden filmbeelden van Amsterdamse straten, wandelaars, soms opeens een achtervolging of een vechtpartij, soms alleen regen.

Tegen die achtergrond vertelt het koor zijn verhalen. Vier hoofdpersonen komen beurtelings op, zoeken elkaar en het geluk, verdwijnen weer. Opeens is er een explosie, spuit het water metershoog op en valt er afval uit de lucht. En dan in de stilte die overblijft wonderschone wolken schuim die zachtjes opstijgen temidden van de chaos en de lelijkheid.

'Tragedie' is ongetwijfeld een van de meest verwarrende, maar tevens meest intrigerende voorstellingen van dit seizoen.

SONJA DE JONG